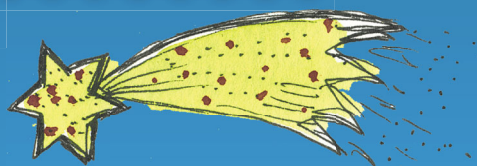

HLINECKÝ STRAKÁČEK

Časopis
pro naše děti

Ahoj děti,

přešlo léto i podzim a my se znovu setkáváme se Strakáčkem. Tentokrát nám bude vyprávět, jak si se svým kamarádem kocourem užívá zimu a těší se na Vánoce. Také k vám chodí Mikuláš nebo vám dobroty nechává jen za dveřmi? V tomto čísle vám Strakáček poví, jak tato tradice vznikla. Čekají nás i další zajímavosti, netradiční vaření, luštění a povídání.

Všem přejeme krásnou dobu adventní a Vánoce plné pohody.

Váš Strakáček

PŘEDVÁNOČNÍ TĚŠENÍ

Už začátkem prosince se začínáme připravovat na Vánoce. Všimněte si, že je to období, kdy se opakují různé zvyky. Navštíví nás Mikuláš se svými pomocníky, dáváte do vázy větvíčku z třešně, na stole se vám objeví adventní věnec se čtyřmi svíčkami. Doma začne vonět cukroví a začíná se uklízet. My se podíváme na ty nejběžnější, ale možná máte i své rodinné tradice. Napadnou vás nějaké?

ADVENT

Advent je období čtyř neděl před Vánoci. Podle zvyků by se v tu dobu neměli lidé přejídat, většinou se nekonají zábavy a plesy. Měli bychom se trochu zastavit v celoročním shonu, užívat si, že je rodina spolu, a těšit se na Ježíška.

BARBORKY

Barborky se říká třešňovým větvíčkám. Uřízneme si je do vázy 4. prosince a čekáme, až nám do Vánoc krásně rozkvetou. Dříve se věřilo různým pověrám. Pokud větvíčka rozkvetne, budou v domě všichni zdraví, neprovdané dívky si najdou ženicha.

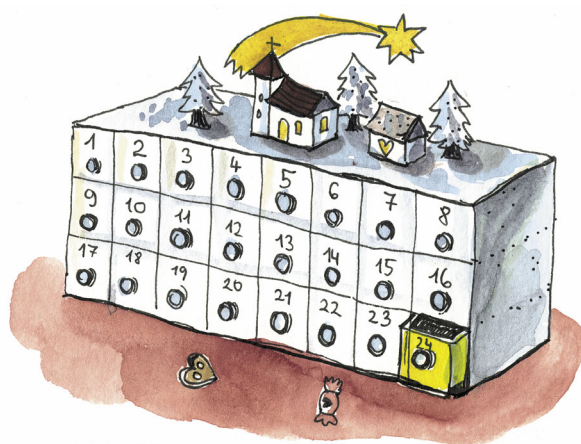
ADVENTNÍ VĚNEC

Podle tradice je opravdu kulatý, ale dnes můžete vidět i jiné tvary. Jedno má však vždy společné – na dekoraci najdeme čtyři svíčky. Ty mají svůj kouzelný význam a zapalují se právě na každou ze čtyř adventních nedělí. První svíčka prý znamená naději, druhá mír, třetí přátelství a čtvrtá lásku. Tento hezký obyčej nám tak může připomenout, co je v životě důležité.

ADVENTNÍ KALENDÁŘ

U Strakáčka doma se na začátku prosince objeví adventní kalendář. Každý den od 1. do 24. má svou přihrádku s nějakým překvapením. Tato tradice by nám měla zpříjemnit to čekání na dárečky pod stromečkem a zároveň nás učit trpělivosti, abychom všechna okénka z nedočkavosti neotevřeli příliš brzy.

ADVENTNÍ PÍSNĚ

Dnes si pouštíme nebo sami hrajeme a zpíváme koledy. V dřívějších dobách ale koledy patřily až opravdu ke Štědrému dni a v adventním období se zpívaly křesťanské písně, tzv. roráty.

Mikuláš

Každý rok se 5. prosince Strakáček těší, ale i trochu bojí. Večer k nim totiž přichází Mikuláš se svými pomocníky. Čert ho vždy straší, anděl zachraňuje. Nakonec vše dobře dopadne a nějaký ten balíček se pro Strakáčka najde. Ať je to, jak je, Strakáčka to donutí přemýšlet na tím, co dělal celý rok správně a co ne.

LEGENDA

Kdysi dávno se Mikuláš dozvěděl, že jeden pán, který přišel o mnoho peněz, chce prodat své dcery. Těm by se potom vedlo velmi špatně, a tak jim Mikuláš pomohl. V noci, když všichni spali, jim vhodil oknem zlaťáky. Díky těm penězům mohly dívky žít šťastně a spokojeně.

Mikuláš je patronem – ochráncem – dětí, studentů, kameníků, dělníků v kamenolomech, vězňů, námořníků a dalších.

BÁSNIČKY PRO MIKULÁŠE

Mikuláši, přijď dnes k nám,
písničku ti zazpívám,
přines prosím trochu dobrot,
můžeš je dát třeba do bot.

Dáváš dárky pro radost,
pro každého máš jich dost.

Kdo to klepe? Bílý pán.
Mikuláš dnes přišel k nám.
Anděl a čert přišli s ním
zjistit, jestli nezlobím.

Vítáme tě, Mikuláši,
ať jdou dál i tvoji braši.
Celý rok jsem hodný byl,
maminku jsem nezlobil.

A listinu lumpáren,
hodte v pekle do kamen.
Vždyť víš, že se polepším,
básničkou vás potěším.

Čerti v pekle hospodaří
mastí karty, buřty vaří,
a když mají dlouhou chvíli,
vaří v kotli čertoviny.

Hleďte rozdíly mezi dvěma obrázky Strakáčka s Mikulášem

JEŽÍŠKOVO NAROZENÍ

O vánočních svátcích dávají u Strakáčka doma na policičku krásný betlém. Vždy si rád prohlíží jednotlivé postavy – Josefa s Marií, miminko v jesličkách, anděla, pastýře i tři krále. Všechny figurky ukazují hlavní část příběhu o Ježíškově narození.

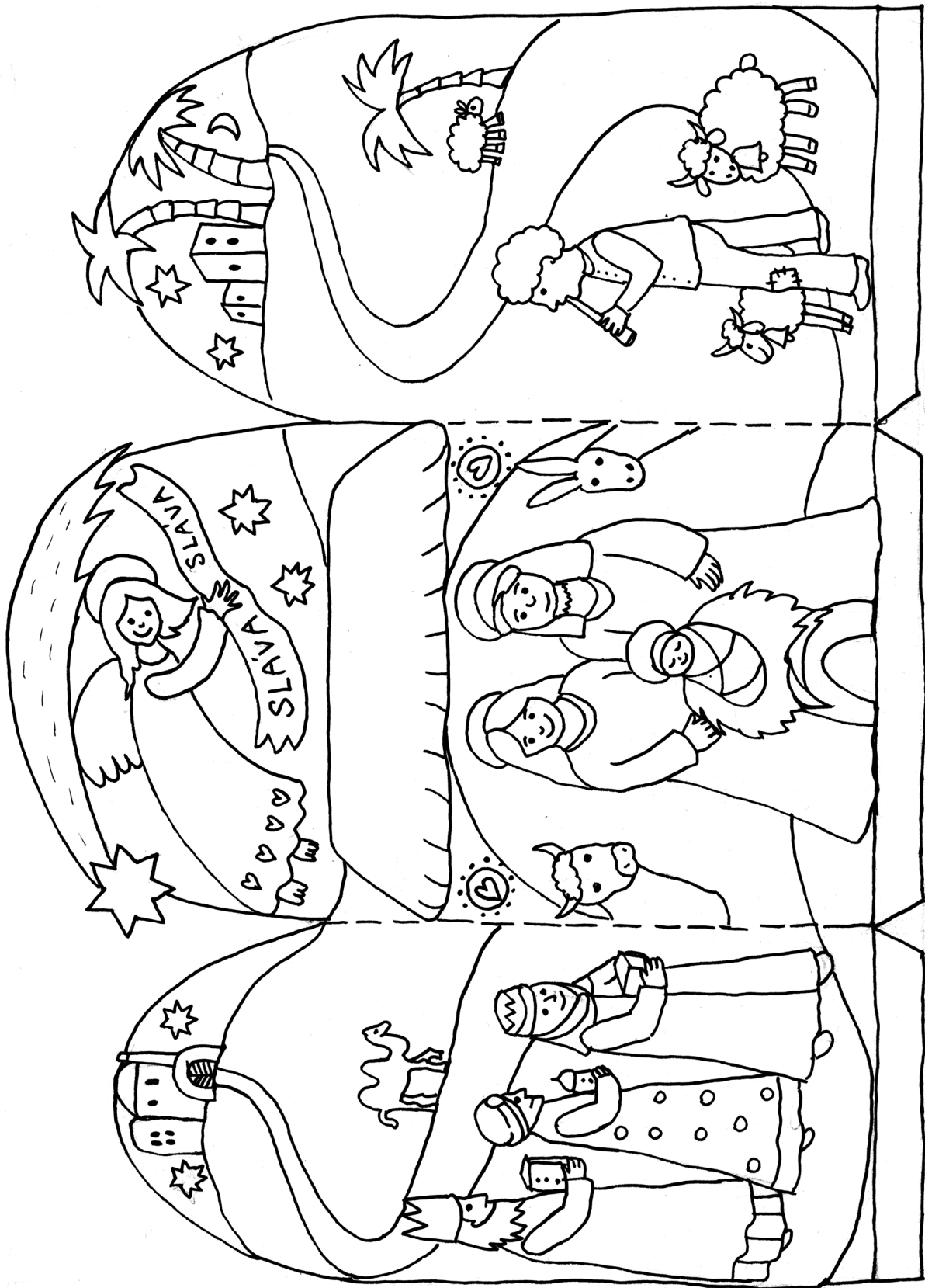
Josef se dozvěděl, že jeho milovaná Marie čeká miminko. Věděl, že to není jeho dítě, a trápil se kvůli tomu. Té noci se mu ale zdál sen, kde se zjevil anděl a řekl: „Marie neudělala nic špatného. Bůh si ji vybral, aby se stala matkou jeho Syna.“ Josef se tedy rozhodl, že si ji vezme, bude se o ni starat a pomáhat jim.

Krátce poté vydal císař příkaz. Každý, kdo žil v římské říši, musel se dát zapisat ve městě, ze kterého pocházela jeho rodina. Vydali se na dalekou cestu do Betléma, i když se dítě mělo každým dnem narodit. Marie byla velmi unavená. Konečně dorazili do cíle, ale nikde nenašli místo k přespaní, protože hostinec už byl plný hostů. Hostinskému bylo Marie líto, a tak jim našel místo alespoň ve chlévě. Té noci se miminko narodilo.

Na kopcích kolem města hlídali pastýři svá stáda. Náhle uviděli záři. Byla jasná a oslnivá. Z té záře přicházel hlas anděla o narození Spasitele. Ta zpráva se rychle rozšířila. K Ježíškovi přicházelo mnoho lidí, aby se mu mohli poklonit.

BETLÉM

DOPIS

Milé děti, většina z vás někdy psala dopis Ježíškovi. Ať to byl jen seznam věcí nebo krásná prosba, Ježíšek se jistě snažil alespoň část vašich přání splnit. Strakáčka napadlo, že bychom mohli napsat ještě druhý dopis – poděkování Ježíškovi za to, že na vás nezapomněl, chtěl vám udělat radost. Můžete i namalovat nějaký dárek. Ježíška by to určitě potěšilo.

VÁNOČNÍ PÍSNĚ Z HLINECKA

Dej Bůh štěstí

Dej Bůh štěs-ti' to-mu do-mu, my-zpí-vá-me

vi' me ko-mu, malý-mu děťát-ku, Kristu Jezu-

látku dnes v Bet-le'-mě na-ro-ze-né-mu.

Von rozdaíva' chléb žemličky
velký jabka i maličký

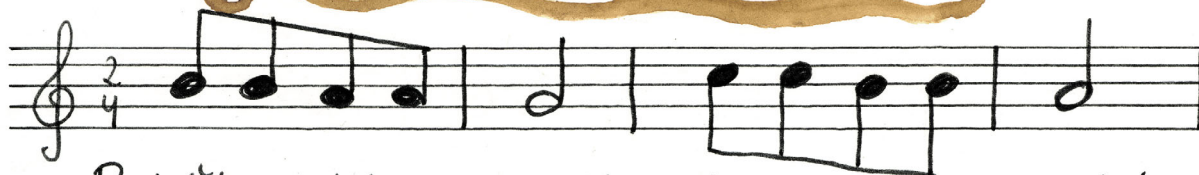
Za naše zpívání a koledování
von nám dává' své požehnání.

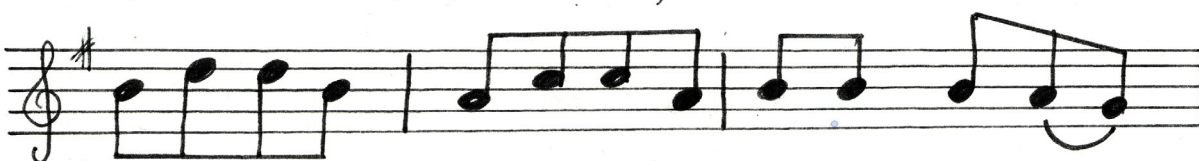
Použito z Vánoční koledy z Hlinecka, SLS Vysočina Hlinsko 2021

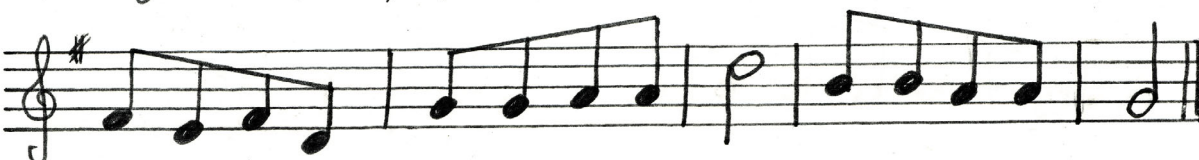
Pojďte chlapei k nám

Pojďte chlap-ci k nám, koledu va'm da'm.

Po ja-blič-ku, po vo-řiš-ku ob-leč-te - se

do ko-žiš-ku, budem zpíva-ti, ko-le-do-va-ti.

Již je zima mráz, slyším divnej hlas
ptáci vo pŕhnoci zpívají,
pastýřové troubějí.

Co to novýho neslychaného?

V oblacích jasný anděl se vznáší,
libým hlasem prozpěvuje.
Lidem radost vyjevuje,
narodil se nám,
Ježíš Kristus Pán.

VÁNOCE TROCHU JINAK

O Vánocích se Strakáček rád kouká s maminkou a tatínkem na pohádky. V některých příbězích nenaděluje dětem Ježíšek, ale Santa Claus. Začal se o to zajímat více a byl překvapený, jak lidé ve světě tráví Štědrý den a svátky.

Austrálie - v Austrálii bývá na Štědrý den i 40 °C, takže vánoční hostina se často dělá pod širým nebem u vody. Pijí ovocné šťávy, podávají obložené talíře a saláty. Nesmí chybět meloun a přeslazené dortíky. Často jedí hamburgery, ale pokud chtějí opravdu sváteční stolování, připraví nadívaného krocana. Rádi si posílají vánoční pohledy a gratulace. Dárky přinese Father Christmas (Otec Vánoc) nebo Santa Claus.

Francie - na rozdíl od nás dárky nosí až v noci z 24. 12. na 25. 12. Pere Noël (Otec Vánoc). Řídí létající saně tažené soby, pro které mu Francouzi dávají za dveře domu či bytu mrkvičku. Lidé mají rádi bohatou výzdobu a vánoční osvětlení. Mezi tradiční pokrmy patří krůta nadívaná jedlými kaštanami, ale i husa, losos či ústřice.

Německo - u našich sousedů tráví vánoční svátky podobně jako u nás. Smaží kapra s bramborovým salátem. Vyhlíží Ježíška a koukají na pohádku Tři oříšky pro Popelku.

Rusko

Rusové slaví Vánoce až začátkem ledna. Dárky přiváží na svých saních děda Mráz a doprovází ho Sněhurka v bílém kožíšku, ušitém z hranostajů. Vánočnímu stroměčku říkají jolka. Pochutnávají si na vepřové pečení s křenem nebo na krocانovi s pohankovou kaší. Na stole nesmí chybět medový perník a zákusky.

Zemí je na světě hodně a stejně tak i způsobů, jak trávit kouzelný čas. Vyprávět by se dalo dlouho. Hlavní věcí každé sváteční chvíle jsou však hodní lidé kolem nás. Strakáček byl rád, že takové štěstí má.

ADVENTNÍ LUŠTĚNÍ

PÍSMENKOVKA: Z každého slova věty napište druhé písmeno, vyjdou vám slova spojená s Vánocemi:

Okolo rozzlobeného elfa seděli udatní rytíři. → _ _ _ _ _

Odnesený náhrdelník pracně velekněží ukryli. → _ _ _ _ _

Ospalé Aničce říkala – ahoj. → _ _ _ _

DOKOLEČKA: Slova v křížovce pište dokola. První a poslední písmenka mají sousední slova společná. Z vyznačených polí vám vyjde tajenka.

Např. 1-2 místo s mnoha stromy, 2-3 bílá pokrývka krajiny v zimě →

L	E	S	N	Í	H
---	---	---	---	---	---

1-2 náš národní strom

8-9 nejvyšší karta

2-3 partner Evy, má svátek 24. 12.

9-10 orgán zraku

3-4 oblak

10-11 zvíře s dlouhýma ušima
dělající ía

4-5 černý pták se žlutým zobákem

5-6 nástroj dřevorubce

11-12 průhledný nátěr na dřevo

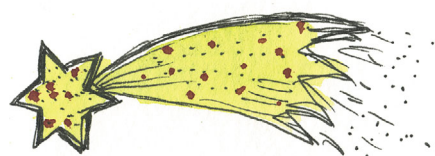
6-7 běžný dopravní prostředek

12-13 úder nohou do míče

7-8 souhrnný název pro jablka,
hrušky, třešně ...

13-1 žlutý prášek květin

1			2			3		4
13								5
12								
11								6
10		9		8				7

VÝROBA KERAMICKÉHO HRNEČKU S VĚROU LUŇÁČKOVOU

V prosinci Strakáček vyrazil na další návštěvu. Tentokrát navštívil paní Luňáčkovou na Čertovině. Povídal si s ní v její keramické dílně, pochutnal si na dobrém čaji v krásném vlastnoručně vyráběném hrnečku. Přál si mít také takový. Paní mu nabídla, že mu ukáže, jak na to. Tvořit něco z keramické hlíny ale vůbec není jednoduchá věc. Chce to cvik a trpělivost jako každé řemeslo. Sám by to Strakáček asi nezvládl. Hrouda mu na hrnčířském kruhu poskakovala a zlobila. Bez pomoci paní Luňákové by hrníček asi nedodělal. Překvapilo ho, kolik práce mu to dalo.

K VÝROBĚ HRNEČKU JE POTŘEBA:

HRNČÍŘSKÁ HLÍNA – kupuje se ve speciálních výtvarných a keramických obchodech.

HRNČÍŘSKÝ KRUH – stroj k tvarování keramiky. Hlína se umísťuje do prostřed otáčivého podstavce a pomocí rukou a nástrojů se tvaruje do požadovaného výrobku. Rychlost hrnčířského kruhu se ovládá pomocí nohou nebo elektriny.

KERAMICKÁ PEC – pec určená k vypalování vytvořených keramických výrobků. Pořízení pece je dražší záležitost. Každý keramik si může vybrat druh pece, velikost i tvar podle své potřeby.

MISKA S VODOU – do vody si keramik namáčí ruce po celou dobu vytáčení tvaru hrnečku. Díky vodě se s hlínou dobře pracuje, hlína je krásně tvárná.

MALÁ HOUBIČKA – namáčí se do misky s vodou a začišťuje zahmlazení konečného tvaru hrnečku.

ODŘEZÁVACÍ STRUNA – s její pomocí se odřezává vytočený výrobek z hrnčířského kruhu a také se s ní upravuje tvar vytočeného výrobku.

ŠLIK – je vlastně takové blátíčko a každý keramik si ho vyrábí sám z vody a hlíny. Používá se jako lepidlo. My s ním přiděláme ouško.

GLAZURA – glazura je rozemleté sklo, které musí keramik smíchat s vodou, a tím mu vznikne barva. Má celou škálu barev, ale správná barevnost se objeví až po vypálení výrobku.

DALŠÍ KERAMICKÉ NÁČINÍ – kovové nástroje, nožíky, podložka, štětce.

POSTUP VÝROBY KERAMICKÉHO HRNEČKU

Ukrojíme si odpovídající množství hlíny, prohněteme ji v rukou jako těsto, aby se zahřála, a vytvoříme z ní kouli. Pokud začínáme točit na čistém hrnčířském kruhu – namočíme ho vodou a musíme si na jeho střed vtlačit malé množství namočené hlíny. Tím vytvoříme podložku, ať se nám hliněná koule upevní.

Točení se skládá ze tří fází:

1. Centrování – točíme kruhem, namočené ruce ve vodě tlačíme na kouli a snažíme se ji oběma rukama dostat doprostřed kruhu, aby nijak nehopsala nebo se nekroutila ze strany na stranu. Po centrování se udělá doprostřed hlíny palcem díra, kterou lehce rozšiřujeme, a tím se vytvoří budoucí dno nádoby.
2. Vytahování – následuje vytahování hlíny do výšky a šířky, tím získáme vytvoření homole a jakéhosi bochánku. Ruce si po celou dobu stále namáčíme ve vodě.
3. Tvarování – v této chvíli vytváříme výšku i tvar. Při točení vsuneme prsty do díry bochánku, pomalu ho táhneme směrem ven, tím se nám prostředek bochánku rozšiřuje a vzniká tvar hrnečku. Při tvarování tlačíme prsty na hlínu směrem ven v místě, kde chceme hrneček rozšiřovat a směrem dovnitř v místě, kde ho chceme zužovat. Když máme hotovou požadovanou velikost, vše uhladíme pomocí prstu a na konci vezmeme houbičku namočenou ve vodě a s ní celý hrneček při pomalém točení kruhu začistíme.

Po dosažení tvaru hrnečku vezmeme strunu, vsuneme ji pod spodek hrnečku a jedním tahem plynule odřízneme výrobek od kruhu. Umístíme ho na podložku. Nyní je však velice nestabilní a vlhký, musí se nechat na volném vzduchu do druhého dne uschnout.

Druhý den již hrneček drží tvar a dá se s ním krásně pracovat. Tentokrát ho umístíme na suchý a čistý kruh dnem vzhůru. Kruhem otáčíme pomaleji. Spodek se začistí pomocí keramického náčiní – odřízne se přilepená hlína. Vše uhladíme a na konec ho pomocí mokré houbičky celé začistíme.

Nyní si přiděláme ouško. Naznačíme si na hrnečku pod sebou dva body, kde bude ouško přichyceno. V těchto bodech pomocí nože vyryjeme čáry, tím povrch narušíme a obě místa potřeme trochou připraveného šlikru. Vezmeme si malý kousek hlíny, vyválíme z ní váleček a z něho vytvarujeme ouško a přilepíme ho na hrníček ve vyznačených místech.

Hrneček necháme 14 dní na volném vzduchu pomalu vysychat. Po vyschnutí se dává do keramické pece na první vypálení. Pec se rozpálí na 880 °C a hrneček v ní odpočívá 6 hodin, dále výrobek v peci chladne, než klesne teplota na 100°C to trvá cca jeden a půl dne.

Teď je hrneček pevný, tvrdý, nerozpustný. Hrneček změní také svoji barvu a při poklepu již vydává tlumený cinkavý zvuk charakteristický pro keramiku a porcelán.

Před druhým výpalem povrch dozdobíme. Rozmícháme si glazuru s vodou a pomocí štětce ji nanese libovolně na hrneček z vnitřní i z venkovní strany.

Po nanášení glazury se dává podruhé do pece na 1070–1200 °C a necháme ho tam asi 7 hodin. Dále výrobek v peci chladne, než klesne teplota na 100 °C, to trvá cca dva dny. Hotový hrneček můžeme ihned začít používat a udělat si do něho své oblíbené kakao či čaj.

Paní Věra Luňáčková se zabývá přes 20 let výrobou keramiky a výtvarnou činností. Ve svém ateliéru na Čertovině pravidelně pořádá keramické kurzy.

ANGLIČTINA PRO NEJMENŠÍ

Do rámečků doplňte
anglická slovíčka:
bell, present, snow,
snowflake, snowman,
star

PRANOSTIKY

Jaké zimy v prosinci, taková tepla v červnu.

Jaké počasí na svatou Barboru, takový bývá celý advent.

Na svatou Kateřinu, schovej se pod peřinu.

Na svatého Ondřeje slunko ještě nehřeje.

Lucie noci upije – a dne nepřidá.

Na svatého Mikuláše je už zima celá naše.

Když na Mikuláše prší, zima lidi hodně zkruší.

VÁNOČNÍ VTIPY

„Mami, můžu na Vánoce dostat psa?“

„Ne, budeš mít kapra jako všichni ostatní!“

„Mami, cítíš to? Vůně vanilky, vánočního cukroví ...“

„Cítím, cítím – ti sousedi se ale mají!“

RECEPTY

Strakáček se rozhodl zase trochu experimentovat. Kromě tradičních receptů chtěl vyzkoušet i nějaký starodávný. V knížce po prababičce ho zaujala pučálka. Co to je? Jak se to dělá? Pučálka je pokrm z naklíčeného hrachu. V dřívějších dobách nechyběla na štědrovečerním stole prostých lidí ani tady u nás na Hlinecku.

PUČÁLKA – SLANÁ

Co budeme potřebovat:

250 g celého sušeného hrachu
1 lžíce másla nebo rostlinný olej
sůl a pepř dle chuti

Postup:

Hrách přebereme, propláchneme, dáme do větší ploché nádoby a zalijeme vlažnou vodou. Uložíme na teplé místo a necháme 1 až 2 dny naklíčit. Vodu slijeme a hrách už zalijeme pouze do poloviny. Třetí den obvykle vyraší klíčky. Potom naklíčený hrách scedíme, necháme okapat a na rozehřátém oleji krátce opražíme. Podle chuti dosolíme a opepríme.

PUČÁLKA – SLADKÁ

Co budeme potřebovat:

250 g celého sušeného hrachu
1 lžíce másla nebo rostlinný olej
med, rozinky, sušené ovoce

Postup:

Postup s naklíčením je stejný jako u slaného způsobu přípravy.

Potom naklíčený hrách scedíme, necháme okapat a na rozehřátém oleji krátce opražíme. Nemícháme, jen tak s pánví potřásáme. Před podáváním ochutíme medem. Můžete přidat také sušené rozinky, popřípadě jiné sušené ovoce.

Strakáček a Vánoce

Jméno autora obrázku:

.....

Věk:

Adresa:

.....

.....

Místní akční skupina Hlinecko

Komenského 187

Hlinsko

5 3 9 0 1

Milé děti,

doufám, že se Vám naše Vánoční povídání líbilo. Budeme s kocourem moc rádi, když nám nakreslíte nějaký krásný Vánoční pohled a pošlete nám ho. My Vás odměníme drobným dárkem!

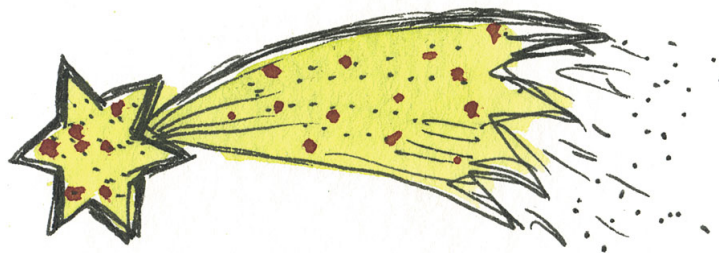
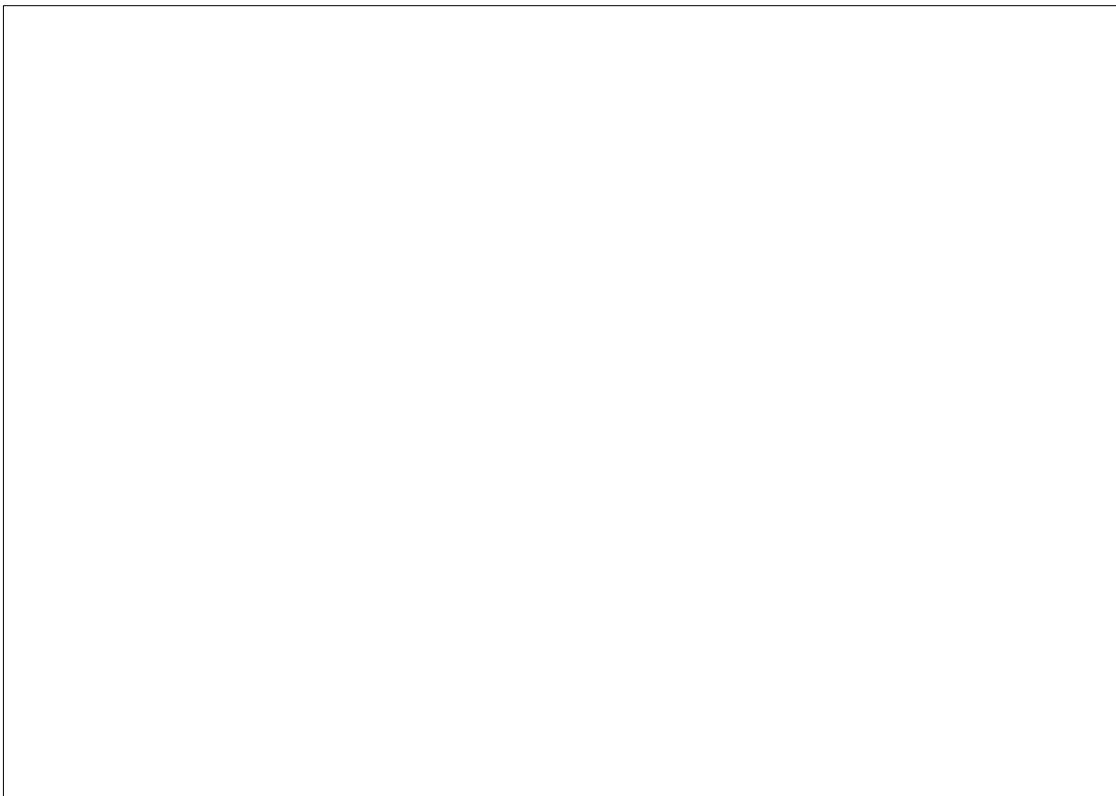
Váš Strakáček

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Časopis je vydán v rámci projektu financovaného z OP VVV s názvem Místní akční plán rozvoje vzdělávání ORP Hlinsko II s registračním číslem CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0009503.

Jako podklady byly použity informace od paní Věry Luňáčkové.

Autorka obrázků Jana Doležálková, redakční úprava MAS Hlinecko, z.s., tisk Grafies, a.s.

Časopis je vydán pod evidenčním číslem MK ČR E 22011.